

MESLEK YASASI, MESLEĞİ İCRA EDENLERLE HAZIRLANMALI

Yahya ARIKAN*

Bir muhasebeci fıkrası vardır, hepiniz duymuşsunuzdur; bir matematikçi, ekonomist ve muhasebeci aynı işe başvururlar... Mülakatı yapan kişi matematikçiye sorar, “2 kere 2 kaç eder?” Matematikçi “4 eder” diye yanıt verir. “Emin misiniz?”, matematikçi hiç tereddütsüz yanıt verir; “Evet, 4 eder” Sıra ekonomisttedir, “Ortalama 4 eder, yüzde 10 aşağı ya da yukarı oynayabilir, ama ortalama 4 eder.”

Önce matematikçi, sonra ekonomist dışarı alınmış, sıra muhasebeciye gelmiştir. Aynı soru yöneltilir. Muhasebeci, panjurları indirir, mülakatı yapana yaklaşarak yanıt verir: “Kaç etmesini istersiniz?”

Yıllardır anlatılan bu fıkra, 1950’li, ‘60’lı yılların muhasebecisi konumundaki katipleri tarif eder...

Bugün dünyada hızlı devam eden küreselleşme süreci diğer ülkelerle beraber ülkemizi de direkt olarak etkilemiştir. Sermayenin sınır ötesi hareketleri şirketlerimizin yurtdışında faaliyet göstermelerini, yabancı şirketlerinde ülkemizde faaliyet göstermelerini sağlamıştır.

Bu gelişmeler uluslararası düzeyde kullanılacak ortak muhasebe diline ve standartlara olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.

Bu bağlamda muhasebe mesleği, küreselleşme sürecinde ekonomik, sosyal, finansal ve bilgi teknolojisi alanında yaşanan değişimlerle birlikte önem kazanmaya başlamış ve yasal kimliği ile de toplum ve ticaret hayatı içinde etkin bir düzeye gelmiştir.

Muhasebe meslek mensupları artık patronlarından emir alan değil, işletmelere yön veren konumda bilgi üreten bir misyon üstlenmişlerdir.

* İSMMMO Başkanı

Muhasebe meslek mensuplarının dünyada yaşanan gelişmelere uyum sağlayabilmeleri için yeni ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçların başında meslek yasasının günün koşullarına göre yeniden düzenlenmesi gelmektedir.

Yapılacak yeni düzenlemeler; meslek mensuplarını geleceğe götürecek, dayanımlarını sağlayacak yeni görev ve hak tanımlarıyla meslek örgütlerini daha etkin kılacak şekilde olmalıdır.

Muhasebe camiası, ekonominin unsurlarını toplum adına denetleyen, üniversiteler, ekonomik yaşamın vazgeçilmez kurumları ve unsurlarıyla diyalog sağlayan saygın bir meslek yaratmıştır. Bu camia Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirler ve Stajyerleri ile sayıları 90 bini bulan büyük güçlü bir ailedir.

Mesleğin kronikleşen sorunlarının çözülmesi ve günün ekonomik koşullarına uygun bir meslek yasası düzenlenmesi muhasebe mesleğinin önünü açacaktır. Mesleğimizin alt yapısını oluşturan 3568 Sayılı yasanın günün koşullarının gerisine düştüğü açıktır.

Başta vergi yasalarının sürekli değişmesi meslek mensubunun yükünü arttırmaktadır. Farklı kurumlarla muhatap olarak işlerini yürüten meslek mensupları Sosyal güvenlik kurumla-

rı ve Mali idare arasında mekik dokumaktadırlar. Yetki karmaşası, angaryalar, tahsilat, haksız rekabet, mesleğe dışardan girişler gibi mesleki sorunların çözülmesi etkin ve verimli çalışmamızın önünü açacaktır.

Yeni meslek yasası, bu sorunların çözümünü konusunda açılım içermek durumundadır.

Şeffaf ve uluslararası muhasebe standartları uygulamaları yeni Türk Ticaret Kanunu ve Basel II kriterlerinin devreye girmesiyle işletmelerin kredi ölçümlemesinde vazgeçilmez olacaktır.

Yakın dönemde mesleğin ve meslek mensubunun önemi daha da artacaktır. Çünkü ekonominin unsurlarını denetleyen muhasebe mesleği, şeffaf ve uluslararası uygulamalarla giderek zenginleşirken aynı zamanda, işletmelerin risk ölçümü ve kredilendirme sürecini doğrudan etkileyen raporlara imza atacaktır.

Yeni süreçte aynı sektörde faaliyet gösteren ve ekonomik büyüklük açısından eşit gibi görünen iki işletme, muhasebe kayıtlarındaki şeffaflık ve muhasebe kurallarına uyum nedeniyle kredi kullanırken farklı maliyetlerle karşı karşıya geleceklerdir. Hem bankaları hem de küçük ve orta boy işletmeleri bu kadar yakından ilgilendiren, mali verilerle gerçek kredibilitenin,

ortaya çıkarılması sürecinde meslek mensuplarına büyük görev düşmektedir.

Ancak Maliye Bakanlığı'na hazırlanan 3568 Sayılı Meslek Yasası'nda değişiklik tasarısı, ekonominin bu ihtiyaçlarına cevap verecek, beklentileri karşılayacak biçimde hazırlanmamıştır. Tasarının hazırlık sürecinde, ilgili kesimlerin dışlanması ciddi hatalar ve eksikliklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

“3568 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Müşavirlik Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Tasarısı”nın eksik yönlerini sıraladık. Bunun yanı sıra tasarıda olumsuz olarak eleştirdiğimiz maddeler bulunmaktadır.

Eleştirilerimizi şöyle özetleyebiliriz:

1- Siyasetin gölgesinde sınav; meslek odalarını partilerin ‘arka bahçesi’ haline getirir

a) Hazırlanan tasarıyla sınavların bir bölümü Maliye Bakanlığı'nın gözetimine alınıyor. Mesleğe girecek serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin sınavı TÜRMOB tarafından gerçekleştirilirken, yapılan yeni düzenlemeyle yeminli mali müşavirlerin sınavı Bakanlık gözetimine alınıyor ve bu yolla meslek örgütü etkisiz hale getirilip

adeta Maliye Bakanlığı'na bağlı bir daire başkanlığına dönüştürülmeye çalışılmaktadır.

Tasarının 5. maddesinde **“Yeminli Mali Müşavirlik Sınavı'nın Maliye Bakanlığı gözetimine”** verilmesi öngörülmektedir. Bu maddede kullanılan ‘gözetim’ sözcüğü sınav komisyonunun üyelerinin de Maliye Bakanlığı tarafından seçileceği dikkate alındığında objektiflik konusunda kuşku uyandırmaktadır. Bu düzenleme Anayasa'nın 135. maddesi ve demokrasinin gerekleriyle bağdaşmıyor. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının üyelerinin yükselmeleri, mesleğin gerektirdiği nitelikler uyarınca ve objektif kriterler gözetilerek düzenlenmelidir. Bakanlığa tanınan bu yetkinin vesayet yetkisi sınırları dışında olduğu da açıktır.

b) Tasarıda, **“meslek odalarını siyasetin arka bahçesi”** haline getirme tehlikesi içeren ve Anayasa'ya aykırı çok sayıda madde bulunmaktadır. Bugün artık Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde demokratik katılım ve yönetim açısından, özerkliği daha da önem kazanan meslek kuruluşlarına, siyasi erkin müdahalesi kaçınılmaz olacaktır.

Hangi meslek grubunda olursa olsun, üyeler, yöneticilerini seçerken yayınlar ile eğitim faaliyetleri başta olmak üzere kuruluşların mesleğe katkısını

dikkate alırlar. Meslek mensubunun değerlendirmesi, her zaman dışarıdan bakan güç odaklarının değerlendirmesinden daha sağlıklı olmuştur. Gerek siyasi parti, gerekse sendika ya da meslek kuruluşu olsun, sivil toplum örgütlerine müdahalenin faturasını Türkiye yakın tarihinde de ödemiştir.

Söz konusu tasarıyla muhasebe camiasına, hiçbir meslek odasından bulunmayan **“nispi temsil sistemi”** getirilmesi hedeflenmektedir. Bu düzenleme, en basit anlatımla meslek mensubunun, örneğin, 7.000 oy vereceği bir aday yerine 2.000 oy alacak bir adayın yönetici olması sonucunu doğuracaktır. Bu yönleriyle tasarının demokratik işleyişi, adil katılım ilkesini gözetmediği de düşünülemez.

Birlik Genel Kurulu’na katılacak delegelerin seçilmelerindeki kıstas değiştirilmektedir. Getirilen düzenleme, adil bir katılım ilkesine dayalı, serbest, eşit ve genel oy esasına aykırılık oluşturmaktadır.

Özerk meslek kuruluşları demokrasinin temel taşıdır; Seçimlerde demokratik açılıma katkı sağlayacak düzenlemelere biz de varız.

Yeni mağdurlar yaratmayacak, kayıt dışıyla mücadelenin altyapısını sağlayacak ve birkaç yıl sonra yeniden değiştirilme ihtiyacı doğurmayacak düzenlemelerin getirilebilmesi için tasarının yeniden ele alınmasını, hazırlık

sürecinde katkılarımızın alınmasını talep ediyoruz.

”Her odanın üyelerinin 25’te 1’i oranında temsilci ile aynı oranda yedek temsilci seçer, bu oranın yarısından az olanlar nazara alınmaz, fazla olanlar ise tüme tamamlanır” maddesi değiştirilmektedir. Buna göre, her odanın üye sayısına bağlı olmaksızın seçeceği 5 temsilciye ek olarak üyelerin yüzde 1’i oranında temsilci seçebileceği hükme bağlanmaktadır. Birlik Genel Kurulu’na katılacak delegelerin seçilmelerindeki kıstas değiştirilmektedir. Getirilen düzenleme, **adil bir katılım ilkesine dayalı, serbest, eşit ve genel oy esasına da aykırılık** oluşturmaktadır. Oysa bu ilkeler demokratik seçimin en önemli niteliğini oluşturmaktadır. Nitekim, Anayasa’nın 2., 5., ve 135. maddelerine aykırı düşen bu düzenleme, daha önce Anayasa Mahkemesi’nin aldığı iki kararına da ters düşmektedir.

2- Maliye Bakanlığı’nın tasarısı, serbest muhasebeciliğin kaldırılması sorununu çözmektedir. Serbest Muhasebeci ruhsatına sahip olanların Birlik Temel Eğitim Staj Merkezinde düzenlenecek yoğun mesleki eğitimlere tabi tutulmalı ve yapılacak sınavlarda başarılı olmaları koşuluyla Mali Müşavirlik unvanını almalıdırlar.

Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Basel II uygulamalarının getirdiği yeni iş alan-

larıyla ilgili olarak tüm meslek mensuplarının bu işleri yapabilmeleri için “serbest muhasebeci” tanımının kaldırılması gerekmektedir. Ancak Maliye Bakanlığı’nın getirdiği tasarı bir taraftan alınması gereken eğitim açısından meslek mensupları arasında haksızlık yaratırken diğer taraftan getirilen sınav olgusu ile sınav başarısızlığından kaynaklanan yeni mağdurlar yaratacaktır.

Yıllardır bu mesleği yapan, ruhsat sahibi meslek mensupları haksız koşullarda sınav yarışına sokulmamalı. Bunun yerine, tahsil derecesine göre eğitim çözümü olacaktır.

Bunun için gerekli alt yapı da hazırdır. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Temel Eğitim ve Staj Merkezi (TESMER) eğitimi verdiği alanın sınavını da yapabilecek niteliklere sahiptir.

3- Demokrasiyi geliştirme iddiasında olanlar seçme ve seçilme hakkına engel getirmemeli

Yeni Anayasa hazırlıklarıyla Türkiye’de demokrasiyi geliştirme yanlısı bir görüntü çizen hükümet meslek odalarında ise demokratik işleyişe aykırı bir sistem oturtmaya çalışmaktadır.

Mevcut uygulamada; ister kendi şirketinin patronu olsun, ister bir şirkette muhasebe müdürü olarak çalışmış olsun, ruhsat sahibi olan bu mesleğin mensubu olan herkes serbest muhasebeci mali müşavir odalarında ve yeminli mali müşavir odalarında 5 yıllık kıdem ardından seçme ve seçilme hakkını kullanmaktadır.

Hazırlığı sürdürülen yasa çalışmasında ise TÜRMOB’un yönetim, denetleme ve disiplin kuruluna aday olacak meslek mensupları için odalarda 5 yıllık kıdem yanı sıra, 5 yıl da serbest çalışma zorunluluğu getirmektedir.

Söz konusu uygulama, serbest muhasebeci kökenli insanların seçme ve seçilme hakkına engel oluşturacağı gibi, hukuki ve demokratik değildir.

4- Gündemimizdeki tasarı meslek mensubunun iş yoğunluğuna ve yüklenilen “angaryalara” hiçbir çözüm getirmediği gibi, hantal yapıyı besleyecek hükümler içermektedir

3568 Sayılı meslek yasasıyla kurulan, kısaltılmış adı TÜRMOB olan ve bünyesinde Serbest Muhasebecileri, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirleri ve Yeminli Mali Müşavirleri barındıran muhasebe camiası Maliye Bakanlığının gündeme getirdiği meslek yasa tasarısının içeriği nedeniyle geleceklere yönelik büyük bir endişe ve kaygı içindedir.

Muhasebe camiası özellikle vergi kanunlarında sık sık yapılan değişiklikler, yeni uygulamalarla mantıksız olarak getirilen “angaryalar” nedeniyle iş yükü altında ezilen bir meslek grubunu oluşturmaktadırlar. Her ay verilmesi gereken onlarca beyanname, ek beyanlar, gelişmiş güzel vergi denetimleri, denetimlerde istenen ve elektronik ortamda düzenlenmesi mümkün olmayan standart dışı bilgiler, muhasebecileri canından bezdirmektedir. Muhasebeciler artık 24 saatte çalışsalar mali idarenin istediği taleplere yetişemez hale geldiler. Kısacası muhasebecilerin özel hayatı kalmadığı gibi yoğun tempodan birçok meslek mensubu sağlık sorunlarıyla karşı karşıyadırlar.

Türkiye’de yaşanan ekonomik sıkıntılar vergi mükelleflerinin içinde bulunduğu ekonomik sorunlar öncelikle muhasebe meslek mensuplarına yansımaktadır. Hak ettikleri ücreti alamadıkları, yaptıkları işin karşılığını tahsil edemedikleri gibi bu sorunlar kendi aralarında haksız rekabete de yol

açabilmektedir. Hazırlanan tasarıda mesleğin bu sorunlarıyla ilgili bir yaklaşım da yoktur.

Meslek mensuplarının vergi dairelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında, diğer resmi kurumlarda mükelleflerinin işlerini takipleriyle ilgili yaşadıkları sıkıntılara, kendilerinden vekaletname istenmesine, kısacası temsil sorunlarına da hiçbir çözüm getirmektedir.

Sonuç

Muhasebe meslek kamuoyunun yasma organından beklentisi, kronikleşmiş meslek sorunlarının çözümünün mesleğin sahipleriyle birlikte üretmeleridir.

Mesleğimizin sorunlarının çözümünde, mesleğimizin yüksek standartlara kavuşturulmasını sağlayacak düzenlemelerde, kişisel ve ince hesapların yapılmadığı demokratik açılımlarda **BİZDE VARIZ**

HAKEMLİ YAZILAR

REFEREED PAPERS

